

Zusters en broeders,

“Wat is er mis met mensen zoals ik?” Deze vraag was de vlag waaronder eergisteren de wereld Down-syndroom-dag georganiseerd werd. “Als je het geweten had, zou je mij dan gehouden hebben of zou je abortus hebben gepleegd?”, ondervraagt Sjoerd zijn moeder. Beiden lijken overigens erg gelukkig met elkaar. Dat soort van getuigenissen en van dagen zijn belangrijk. Zeker nu in ons land opnieuw over het invoeren van een prenatale test wordt gediscussieerd. (NIPT = niet invasieve prenatale test) In een open brief klagen een flink aantal bekende Nederlanders het aan dat door deze test er een soort maatschappelijke druk zou ontstaan om kinderen met Down te aborteren. “Wat is er mis met mensen zoals ik?” Nu gaat het over het syndroom van Down, straks ook over autisme, enzovoort en waar ligt de grens? Vanwaar die behoefte om te bepalen hoe een ander er moet uitzien en wat doorgaat als gaaf en succesvol en wat dat niet zou zijn?

Het heeft te maken met een groot gebrek aan vertrouwen. Je vindt dat op velerlei wijze terug in onze samenleving. Vertrouwen betekent dat je je kunt overgeven. Het is loslaten. En dat is alleen maar mogelijk als er voldoende veiligheid is en bevestiging. Maar die veiligheid is er blijkbaar onvoldoende en dus durven mensen het heft niet uit handen te geven. We durven niet meer te geloven.

Door de profeet kondigt God ons ‘nieuwe dingen aan’ (de eerste lezing uit Jesaja) en het evangelie spreekt over de macht over de onreine geesten, over tot inkeer komen en over genezing. Jakobus (in de tweede lezing) heeft het over het geloof dat zieken behoudt en over de Heer die hen opricht. Psalm 23 vat al dit positiefs als het ware samen in het openingsvers: “De Heer is mijn herder, mij zal niets ontbreken”.

Maar we durven het niet te geloven en dus houden we ons krampachtig vast aan onszelf. We roepen onszelf uit tot norm en normaal en ieder die teveel afwijkt van wat we kennen, wordt een probleem en een bedreiging.

Wie bepaalt eigenlijk wat een goed leven is?

Het leven is als een boekje bloemen. De bloemen zijn de talenten die iemand gekregen heeft. Ieder mens heeft de opgave om met de bloemen die hij of zij in handen gekregen heeft een mooi boekje te maken. Maar doet het er eigenlijk toe hoeveel bloemen je hebt? Zijn kleur en vorm bijvoorbeeld niet belangrijker? En kun je al niet genieten één enkele bloem? En het aantal bloemen dat ons in handen gegeven wordt, verschilt ook van levensfase tot levensfase. Soms moeten we inleveren, soms moeten we enkele bloemen loslaten...ze passen niet langer in de vaas die we zijn, omdat die door de omstandigheden van het leven kleiner geworden is.

De eigenlijke vraag lijkt dus eerder deze te zijn: hoe gaan we eigenlijk om met onmacht, verlies, falen, minderen, lijden?

In onze omgang met het lijden, staan ons onze opvattingen over wat een geslaagd leven zou zijn, vaak in de weg. We moeten toegeven: we zijn niet sterk in loslaten, we willen vooral vasthouden! Loslaten is iets anders dan weggooien. Dat laatste kunnen we wel. Maar loslaten vraagt om vertrouwen.

We laten het niet tot ons doordringen dat we allemaal wel iets missen, dat niemands leven echt helemaal gaaf is, zonder breuken, zonder wonden, zonder lijden. Niemands leven voldoet aan de

standaards van het glansrijke bestaan dat we voor onszelf wel eens fantaseren. Zelfbewust en slim, rijk aan succes en niet al te arm aan geld, onafhankelijk maar niet eenzaam, gezien en geacht: zo fantaseren we ons een leven dat echter voor niemand van ons werkelijkheid wordt. Niemands leven is zo gaaf, zonder breuken of scheuren,...maar precies de scheuren in de wanden van onze eigenwaan zorgen ervoor dat er licht kan binnenkomen.

Wat eerst eigenlijk een gevangenis was, wordt tot een woning waar je je fantasieën kunt laten varen en waar je jezelf mag zijn. Wie los kan laten, wie vermeende zekerheden en vaste opvattingen over wat succesvol leven is en wat niet achter zich kan laten, in die persoon ontstaat een nieuwe ruimte waarin de echo van de uitnodiging tot solidariteit en tot vriendschap te horen is. Liefdevolle aandacht voor elkaar en voor God kunnen er wortel schieten en uitgroeien tot onverwoestbare planten die mens en wereld van zuurstof voorzien. Waar anderen in hun anders-zijn er mogen zijn, dáár is er ook plaats voor God.

Wie kinderen heeft, herinnert zich wellicht hoe je je ongebonden leven hebt moeten opgeven omdat je kind je hele agenda ging bepalen. Zoveel te kleiner ze zijn, zoveel te dringender doen ze beroep op je en zoveel te meer van je vrijheid nemen ze in. En je laat het gebeuren, want gebonden en dienstbaar heb je het gevoel werkelijk vrij te worden. Vrij voor het geluk van je kind.

En bij die ervaring hoort ook de dankbaarheid die je soms van je kind mag ervaren. Dankbaarheid om de steun en toeverlaat die je mag zijn als zij of hij op nog onzekere benen zich bewegen gaat in een vreemde wereld. Maar zo is het ook met mensen die te lijden hebben en dankbaar zijn om de steun die ze van anderen mogen ervaren. Soms gebeurt het dat het lijden, de pijn en het verdriet opgenomen kunnen worden in een beweging van vriendschap naar anderen toe. Door scheuren en breuken stroomt licht naar binnen. We naderen het paasmysterie

Deze gedachten leiden ons naar het euthanasie-debat dat eveneens opnieuw oplaait en naar de vraag naar de 'menselijke waardigheid' die in dat kader nogal eens gesteld wordt. Verliest een demente persoon bijvoorbeeld niet deze 'menselijke waardigheid'?

Maar, menselijke waardigheid wordt niet bepaald door de conditie van een menselijk lichaam noch heeft het iets te maken met de controle over je sluitspier of je psychische vermogens. Menselijke waardigheid heeft te maken met de wijze waarop we met elkaar omgaan, het wordt gemaakt of gebroken in onze omgang met elkaar. Dat schept een verantwoordelijkheid naar elkaar toe. Als men meent dat er iets mis met jou, dan ligt het voor de hand dat je op de duur jezelf gaat haten. Als men vindt dat je omwille van je afhankelijkheid vooral een last- en kostenpost bent, dan ga je jezelf overbodig voelen. Als men je op een of andere wijze al heeft afgeschreven en als het ware symbolisch begraven, dan ligt het voor de hand dat je zelf ook dood wil.

Nu weet ik wel dat het euthanasievraagstuk ingewikkeld is en ik wil zeker niet pleiten voor al te eenvoudige oplossingen, noch in de ene noch in de andere richting. Elke vraag naar euthanasie is anders en dat maakt het debat er zeker niet eenvoudiger op. Maar even ingewikkeld is misschien ook wel onze relatie met de dood en met het sterven omdat we zo slecht zijn in loslaten. De stervende loslaten is een kunst en hem en haar de ruimte gunnen om ook te leren loslaten is evenzeer een opgave die om moed en geduld vraagt. Want wie sterven gaat moet ook de ruimte krijgen om los te laten, alleen zo kan er een nieuwe innerlijke ruimte ontstaan waarin het mogelijk wordt Gods uitnodiging te ontvangen, de uitnodiging om je leven in Gods handen te leggen. Vrij te worden van zichzelf voor een nieuwe toekomst die op elke mens wacht.

Maar we hebben het zo moeilijk om te vertrouwen en daarom hebben we zo moeilijk met loslaten, en daarom hebben we het zo moeilijk met God. De gewijde oliën willen ons helpen bij het durven los te laten. Het zijn tekenen van vertrouwen. Want met geen enkel mens is er iets mis, integendeel. We geloven dat het God zelf is die mensen zalft en hun beker vult tot aan de rand. Mensen zijn door Gods heil en trouw omgeven, elke dag dat ze bestaan, in leven en in sterven (psalm 23). Juist op het ogenblik dat Jezus alles had moeten loslaten, is dat duidelijk geworden!

Amen.